

एतदर्थं मंडळामार्फत घेण्यात येणाऱ्या हिंदी भाषा परीक्षा पध्दतीमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने विद्यमान नियम तपासून शासनास शिफारशी करण्यासाठी तज्ज्ञ समितीची स्थापना करणे.

महाराष्ट्र शासन

मराठी भाषा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: हिंभाप-२०१७/प्र.क्र.१०१/भाषा-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक:- २ जुन, २०१८

वाचा :-

- १) शासन निर्णय क्रमांक: राजकीय व सेवा विभाग क्रमांक २५४१-१४, दि. १ सप्टेंबर, १९५१.
- २) शासन निर्णय क्रमांक: राजकीय व सेवा विभाग क्रमांक इएक्सआर-११५५, दि. २ जुलै, १९५५
- ३) शासन निर्णय क्रमांक: सामान्य प्रशासन विभाग क्रमांक:- हिंभाप -१९७६-२८, दि. १० जून, १९७६

प्रस्तावना :-

मराठी भाषा विभागाचे क्षेत्रिय कार्यालय असलेल्या भाषा संचालनालयामार्फत एतदर्थ मंडळाकडून शासकीय अधिकारी/कर्मचाऱ्यांसाठी हिंदी भाषेच्या उच्चस्तर व निम्नस्तर परीक्षा घेतल्या जातात. केंद्रीय राजभाषेचा प्रशासनात योग्य वापर करण्यासाठी हिंदी भाषेतील निपुणता आवश्यक होती. याकरीता संदर्भ क्र. १ व २ च्या शासन निर्णयानुसार हिंदी भाषा परीक्षा घेण्याबाबतचे नियम करण्यात आले. दि. १ मे, १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना झाली. तदनंतर महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ च्या कलम ४ नुसार दि. २६.०१.१९६५ पासून मराठी भाषा वर्जित प्रयोजनांव्यतिरिक्त सर्व शासकीय प्रयोजनांकरीता महाराष्ट्र राज्याच्या संबंधात उपयोगात आणावयाची भाषा असून वर्जित प्रयोजनांकरीता राजभाषा म्हणून हिंदीचा उपयोग करता येईल, अशी तरतूद करण्यात आली आहे.

वरील बाबी विचारात घेऊन हिंदी भाषा परीक्षेबाबत संदर्भ क्र.३ च्या अन्वये परीक्षा नियमावली तयार करण्यात आली. दरम्यानच्या काळात प्रशासनिक कार्यपध्दतीत बरेच बदल झाले असल्याने सदर नियमांमध्ये सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने विद्यमान हिंदी भाषा परीक्षेची आवश्यकता व परीक्षेची कार्यपध्दत यासंदर्भात अभ्यास करून शासनास शिफारशी सादर करण्याकरीता तज्ज्ञ समिती गठीत करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

एतदर्थ मंडळामार्फत घेण्यात येणाऱ्या हिंदी विषयाच्या विद्यमान परीक्षा पध्दतीचा आढावा घेऊन त्यामध्ये कालानुरूप काही बदल करणे आवश्यक आहे किंवा कसे या बाबी तपासण्याकरीता पुढीलप्रमाणे समिती स्थापन करण्यात येत आहे.

समिती :-

१. डॉ. अलका पोतदार,	हिंदी भाषा तज्ज्ञ	अध्यक्ष
२. श्रीमती रंजना पिंगळे,	हिंदी भाषा तज्ज्ञ	सदस्य
३. श्रीमती स्वाती सावंत,	हिंदी भाषा तज्ज्ञ	सदस्य
४. अवर सचिव , कार्यासन (भाषा-२),
मराठी भाषा विभाग	शासन प्रतिनिधी	सदस्य
५. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय	संचालनालय प्रतिनिधी	सदस्य सचिव

समितीची कार्यकक्षा:-

१. विद्यमान संदर्भ क्र. १ च्या परीक्षा नियमांमध्ये वेतनश्रेणीनिहाय परीक्षा विहित करण्यात आली आहे. कालानुरूप वेतनश्रेणीत बदल होत असल्याने सदर कार्यपध्दतीत बदल करून यामध्ये एकसूत्रता आणण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना सूचित करणे.
२. उच्चस्तर व निम्नस्तर या दोन परीक्षा घेण्याच्या विद्यमान निर्णयाच्या अनुषंगाने तुलनात्मक बाबी तपासणे.
३. सद्यःस्थितीत प्रशासकीय कामात हिंदी भाषेच्या वापराची आवश्यकता विचारात घेऊन हिंदी परीक्षेसंदर्भात योग्य कार्यपद्धत सूचित करणे.

समितीची मुदत:-

समितीची मुदत दोन महिने राहिल. समिती आपला अहवाल विहित कालमर्यादेत सादर करेल समितीच्या अशासकिय सदस्यांना दैनिक/प्रवास भत्ता वित्त विभागाच्या प्रचलित आदेशानुसार अनुज्ञेय राहिल. सदर खर्च भाषा संचालनालयाकडील मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६०२१६१२१६१३३३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अपर्णा अ. गावडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, (लेखापरिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई
२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, (लेखापरिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
३. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई
४. निवासी लेखाधिकारी, मुंबई
५. प्रधान सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६. मंत्री, मराठी भाषा यांचे विशेष कार्य अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
७. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, वांद्रे, मुंबई.
८. डॉ. अलका पोतदार, विशेषाधिकारी, हिंदी “बालभारती” पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.
९. श्रीम. रंजना पिंगळे, हिंदी भाषा विभागप्रमुख, सरदार दस्तुर, होरमझदियार हाइस्कूल, पुणे.
१०. श्रीम. स्वाती सावंत, हिंदी भाषा विभागप्रमुख, सेंट अँड्रयुज ज्युनिअर कॉलेज, वांद्रे, मुंबई
११. अवर सचिव, मराठी भाषा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. निवड नस्ती (भाषा-२)